

PRANEŠĖJŲ APSAUGA: KĄ BŪTINA ŽINOTI VERSLUI?

**Generalinės prokuratūros Vidaus tyrimų skyriaus vyriausiojo prokuroro padėjėja
Gintarė Bliujienė**

2019 METŲ POKYČIAI PRANEŠĖJŲ APSAUGOS SRITYJE

Vienose Europos valstybėse priimti nauji teisės aktai, kai kuriuo padaryti pakeitimai, gerinantys pranešėjų apsaugą

2019 m. spalio 23 d. buvo priimta Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (EU) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos, numatanti minimalius pranešėjų apsaugos standartus ES

PRANEŠĖJŲ APSAUGOS REGLAMENTAVIMAS LIETUVOJE

Pranešėjų apsaugos įstatymas

2018 m. lapkričio 14 d. Vyriausybės nutarimas Nr. 1133

Prokuratūros teisės aktai

Kiti įstatymai (LR baudžiamasis kodeksas ir kt.)

KAS LAIKOMAS PRANEŠĖJU?

PRANEŠĖJAS

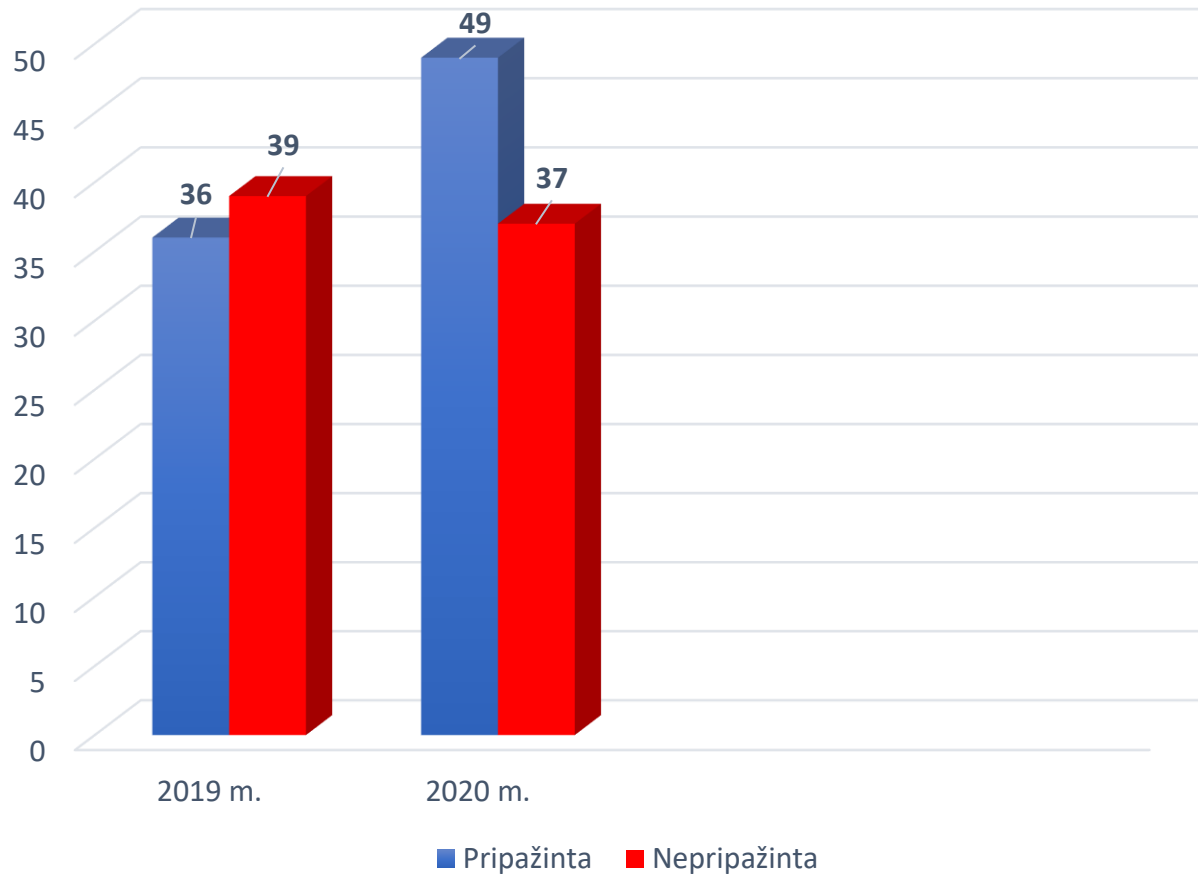
FIZINIS ASMUO TEIKIANTIS
INFORMACIJĄ APIE
PAŽEIDIMĄ ĮSTAIGOJE, SU
KURIA JŲ SIEJA (-O) DARBO
AR KITI SANTYKIAI
NURODYTI ĮSTATYME

KOMPETENTINGOS
INSTITUCIJOS PRIPAŽINTAS
PRANEŠĖJU

INFORMACIJA TEIKIAMA
SIEKiant APGINTI VIEŠĄJĮ
INTERESĄ

SPRENDIMAI DĖL PRANEŠĖJO STATUSO

APIE KĄ GALIMA PRANEŠTI?

- 1) pavojaus visuomenės saugumui ar sveikatai, asmens gyvybei ar sveikatai;
- 2) neteisėtos veiklos finansavimo;
- 3) neteisėto ar neskaidraus viešųjų lėšų ar turto naudojimo;
- 4) neteisėtu būdu įgyto turto;
- 5) kliudymo arba neteisėto poveikio teisėsaugos institucijų atliekamiems tyrimams ar teismams vykdamam teisingumą;
- 6) padaryto pažeidimo padarinių slėpimo, trukdymo nustatyti padarinių mastą;
- 7) pavojaus aplinkai;
- 8) kitų pažeidimų.

DĖL KOKIŲ VEIKŲ PRADĖTI IKITEISMINIAI TYRIMAI?

LR BK 222 str. 1 d. (apgaulingo apskaitos tvarkymo)

LR BK 183 str. (turto pasisavinimo)

LR BK 220 str. 1 d. (neteisingų duomenų pateikimas)

LR BK 228 str. (piktnaudžiavimo)

LR BK 225 str. 3 d. (kyšininkavimas)

LR BK 229 str. (tarnybos pareigų neatlikimo)

LR BK 227 str. 2 d. (papierkimo)

LR BK 270 str. 2 d. (aplinkosaugos pažeidimai)

LR BK 300 str. 1 d. (dokumentų klastojimas)

DĖL KOKIŲ VEIKŲ PRADĖTI IKITEISMINIAI TYRIMAI?

LR BK 176 str. 1 d. (darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimai)

LR BK 277 str. (kovos su epidemijomis ar užkrečiamomis ligomis taisyklių pažeidimai)

LR BK 310 str. 1 d. (žiauraus elgesio su gyvūnais)

LR BK 164 str. 1 d. (vengimo išlaikyti vaiką)

LR BK 182 str. (sukčiavimo)

LR BK 202 str. (neteisėto vertimosi ūkine, komercine, finansine ar profesine veikla)

LR BK 243 str. (vengimo atlikti baudžiamojo poveikio priemonės)

INFORMACIJOS APIE PAŽEIDIMUS PATEIKIMO BŪDAI

Asmuo informaciją apie pažeidimą gali pateikti:

Kompetentingai institucijai (LR prokuratūrai) tiesiogiai;

Įmonėje per vidinį informacijos apie pažeidimus teikimo kanalą;

Viešai

SKATINIMO IR PAGALBOS PRIEMONĖS

KOKIOS VERSLO PRIEVOLĖS ĮGYVENDINANT PAĮ?

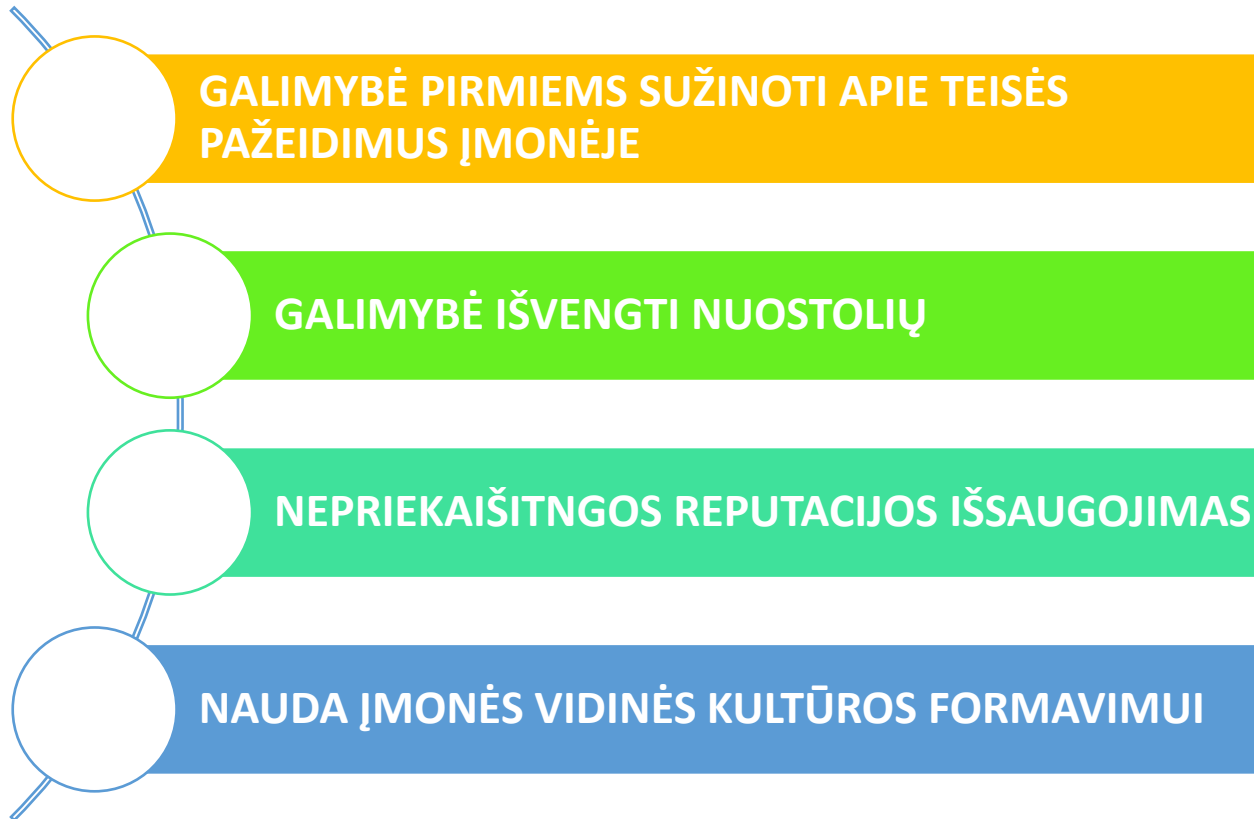
1. Įmonėse, kuriose dirba daugiau nei 50 darbuotojų, vadovaujantis Vyriausybės nustatyta tvarka ir reikalavimais, diegiami vidiniai informacijos apie pažeidimus teikimo kanalai ir užtikrinamas jų funkcionavimas.

2. Vidiniuose informacijos apie pažeidimus teikimo kanaluose užtikrinamas informaciją apie pažeidimus pateikusių asmenų **konfidencialumas**.

3. Už vidinio informacijos apie pažeidimus teikimo kanalo įdiegimą ir jo funkcionavimo užtikrinimą **atsakingas įstaigos vadovas**.

KODĖL ĮMONĖMS NAUDINGA ĮSIDIEGTI VIDINIUS KANALUS?

PRANEŠĖJO TEIKIAMA NAUDA

Dėl specifinių funkcijų ar darbo srities pranešėjai dažnai pirmieji sužino apie įmonėje daromus pažeidimus

Dažnai pažeidimai nėra žinomi įmonės administracijai

Įmonei yra naudingiau, kai pranešama įmonės viduje nei skelbiama viešai

GALIMYBĖ IŠVENGTI NUOSTOLIŲ

GALIMI NUOSTOLIAI

2017 m. Komisijos užsakymu atliktame tyrime apskaičiuota, kad kasmet visoje ES dėl netinkamos pranešėjų apsaugos prarandama potenciali 5,8–9,6 mlrd. EUR nauda

LR Administracinių nusižengimų kodekse numatytos baudos už netinkamą Pranešėjų apsaugos įstatymo įgyvendinimą

NEPRIEKAIŠTINGOS REPUTACIJOS IŠSAUGOJIMAS

Svarbu įmonės
partneriams,
investuotojams,
klientams

Svarbu pritraukiant
geriausius
darbuotojus

NAUDA VIDINĖS ĮMONĖS KULTŪROS FORMAVIMUI

Prisideda prie vadovo įvaizdžio gerinimo. Darbuotojams siunčiama žinutė, kad įmonė dirba skaidriai, joje laikomasi įstatymų nuostatų

Pranešimų teikimas pagal Pranešėjų apsaugos įstatymą yra ypač vertingas grįžtamojo ryšio būdas. Tai leidžia darbuotojams kalbėti nebijant pasekmių ir neturint visiškai pateisinti visko, ką jie sakys.

DĚKOJU UŽ DĚMESI

